

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ : ARAGÓ, 290
TELÈFON 23994

ADMINISTRACIÓ :

RAMBLA DEL MIG, 17
TELÈFON 19937

PERTANY A LA BIBLIOTECA
DE L'ATENEU BARCELONÈS

CINQUANTA CÈNTIMS

" ELL "

(Dibuix d'Alpresa)

degenerar, v. intr. Acció corrent en la majoria de pobles i races. || Mudar-se en millor, perdent en bones qualitats. || Passar d'una manera d'ésser a una altra de pitjor i per tant passar-se-la millor. *La sabiduria degenera en compte-corrent.*

delinquir, v. intr. Cometre «només» un delictes i encara cometre la ingenuïtat de deixar-se atrapar cometent-la. Fort, per asel

delirium trèmens, m. Estat normal de l'home.

democràcia, f. Forma governamental que es va donar a Europa per allà a darreries del segle XIX i inicis del XXè. En realitat, se'n saben poques coses. Sembla que era un govern estrany, en què els dirigents es passaven tot el temps fent com els estruços, o sigui amagant el cap sota l'ala.

democràtic, adj. Vegi's *dinosaure*.

desaparèixer, c. intr. Cessar d'aparèixer o d'ésser visible, escapar a la nostra mirada sobtadament o gradualment, segons el mètode alemany (Austria) o el mètode italià (Abissínia).

desarmament, m. Acció de no desarmar tot parlant-ne a tothora i àdhuc celebrant conferències.

descuidar-se, v. pron. Deixar de fer alguna cosa per efecte de no recordar-se de fer-la. Creure en la paraula de certa gent que van pels descuidats i que, quan te n'adones, ja t'han pres una frontera.

desgràcia, f. Sèrie d'esdeveniments funestos que cauen sobre algú. *He anat a un cinema collectivitzat. Aquest home menja en un restaurant econòmic. Aquella dona ha pujat en un tramvia vint-i-nou.*

desinterès, m. La més funesta de les manies.

déu, m. Infel·lç competidor de Hitler. *L'home proposa i Déu se'n fum. Fer cara de tres déus*, vol dir no ésser lector de L'ESQUELLA.

deute, m. Allò que hom creu que un altre li deu. *Tenir deutes. Pagar els seus deutes.* (Creu-t'ho!)

diable, m. En la religió cristiana, l'esperit del mal. En realitat, un pobre diable que els homes l'han fet bo. Ja només s'usa en les representacions dels «Pastorets».

dictadura, f. Concentració de tots els poders en un sol individu. Una mena de «Caldolla» governamental. Les persones de bon gust prefereixen la gallina.

dilema, m. Estat de coses en què s'ha de seguir l'un o l'altre de dos camins. Sempre hi queda el recurs, però, de constituir un Comitè de No Intervenció i seguir el camí que fa tres.

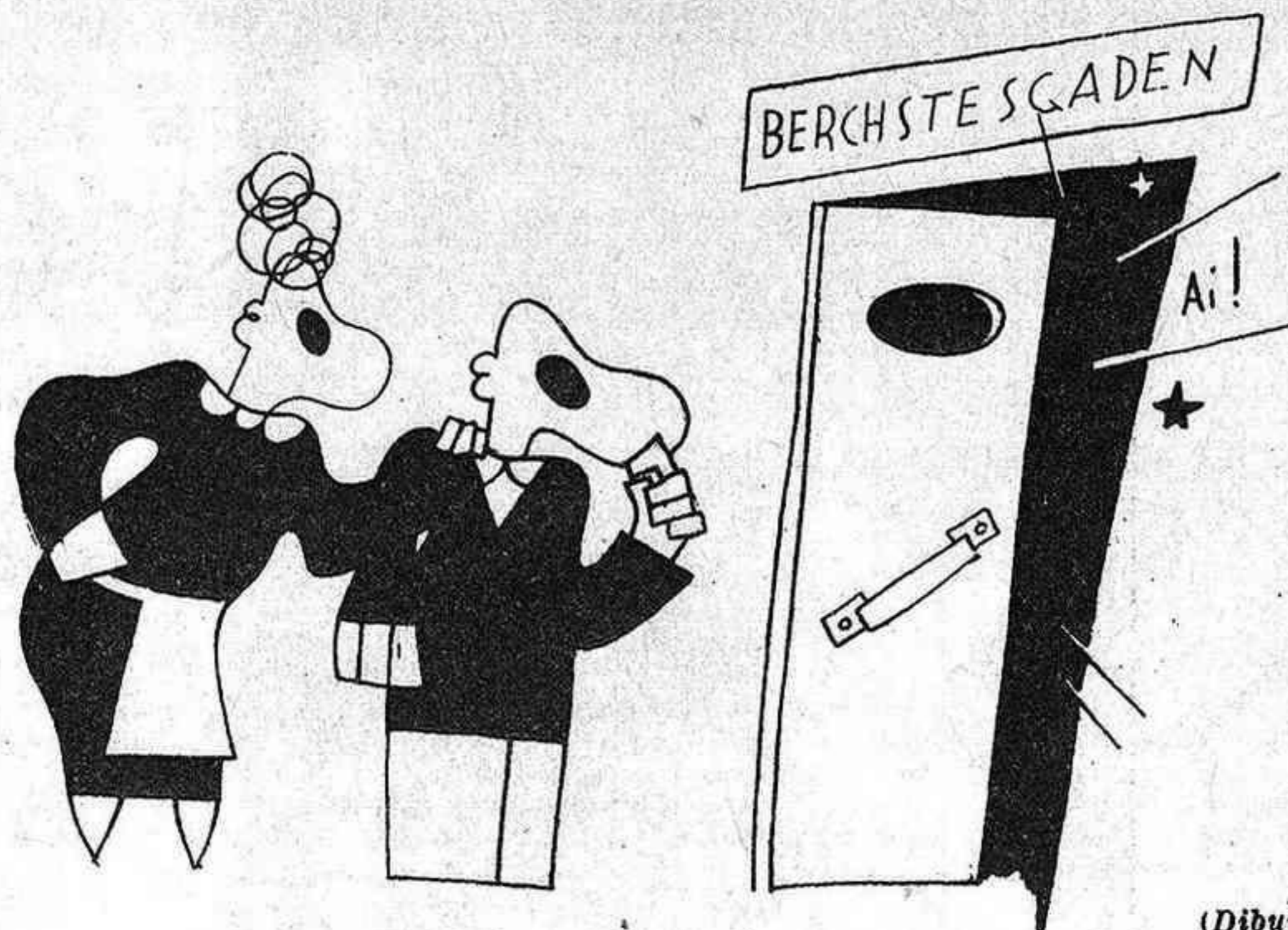
dinamita, f. Article de primera necessitat que en el món modern ha vingut a substituir la farina lacteada, el biberó i la cria del canari i altres passatemps idíl·lics.

dinosaure, m. Individu d'una subclasse de rèptils extingits.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

ANY, LXII

NUM. 3082

—Pobre Pau, estan mantant-lo a pesics.

(Dibuia de Guasp)

E D I T O R I A L

LOS DE AYER Y LOS DE HOY

El llibre del nostre estimat camarada Rafael Vidiella, «Los de ayer», com el seu propi nom indica, ens ha portat tot de records de tota mena, d'aquella Barcelona procellosa de la darrera guerra i post guerra europea, sucra rediviva.

Nosaltres érem aleshores, i ho som encara ara, uns tomàquets reconsecrats, sinó que ara ho dissimulem per allò de no suscitar la gula dels ciutadans de bona voluntat.

En aquella època en què al Paral·lel regnava l'imperi de «la pulga» i la rivalitat irreconciliable entre la Bella Dorita i la Condesita Joe feia anunciar a cada músic-hall: «Hoy dos pulgas, dos, dos», nosaltres, féiem allò que abans del 19 de juliol se'n deia «vivir la vida», o sigui, retirar tard, llevar-se tard i pagar tard el sastre, en el millor dels casos; però els cataus del vici i de la dis-

bauxa ens els sabiem de memòria.

Coneixiem a pleret les taules de «burro» del Catalàn; les «polques» del «Tropezón», els tangos de «La Martinica» i els balls de patacada, on es consumien a dojo els cacauets i la virginitat de les minyones de casa bona.

Coneixiem també la confidencial tranquil·litat de «La Tranquil·litat» i el que era rebre un objecte contundent de mans «d'un desconegut a la Plaça d'Espanya».

Sabíem qui havia matat la Lolita Bernabeu i quins eren els periodistes que cobraven la «sopa» dels pressupost pretoria de l'Anido.

En fi, érem allò que se'n deia «uns corridassos».

«Los de ayer» ens ha evocat, dolçament, tot això i una anècdota d'aquells medis i temps, molt particularment, que ve com

anell al dit a «los de hoy».

Era una nit a l'Eden Concert...

El «Nano» engrapava com un lladre els bitllets de la burra que li anaven posant als dits els pronois de la Lliga, arrossegats com a bens per les tanguiques, al «descorchador» de Freixenet.

Un home petit i tafaner entrà una nit a la sala de ball i amb cara sinistra s'adreçà a l'estrella, que ballava amb un home alt i gros com un sant Pau.

—Amb aquesta «senyoreta» no s'hi pot ballar!

—Es filla de vostè?

—No, és la meva «meuca».

L'home alt i gros com un sant Pau li fot mastegot a l'home petit i li fa un ull de vellut.

L'home petit surt a les Rambles tot palplant-se el blau i troba un amic.

—Qui t'ha fet això?

—Un brètol que és ací a l'Edèn.

—Anem, vejam si té pebrots de tornar-t'ho a fer al davant meu... I anren.

—Escolti, dispensi. Es vostè qui ha fet aquest ull de vellut al meu amic, ací present?

—Sí, senyor, per a servir-lo.

—Voldria tornar-li a fer al davant meu?

—Sí, senyor, amb molt de gust!

L'home alt i gros com un sant Pau fot un altre mastegot al petit i li fa l'altre ull de vellut.

Astorament general. El mitjancer insisteix:

—Voldria tornar-hi?

—Sí, senyor, amb molt de gust.

L'home alt i gros com un sant Pau clava una cossa al cul a l'home petit i li fa un altre ull de vellut.

Aleshores l'home bo, amic de l'agredit, li diu tot vessant escpticisme:

—Mira, noi, marxem d'ací, perquè aquest home et mataria!

L'operà de quat' sous

Nyigo, nyigo, nyigo,
calces de paper,
totes les musiques
passen pel carrer.

(Dibuix de Nyerra)

Una rectificació urgent

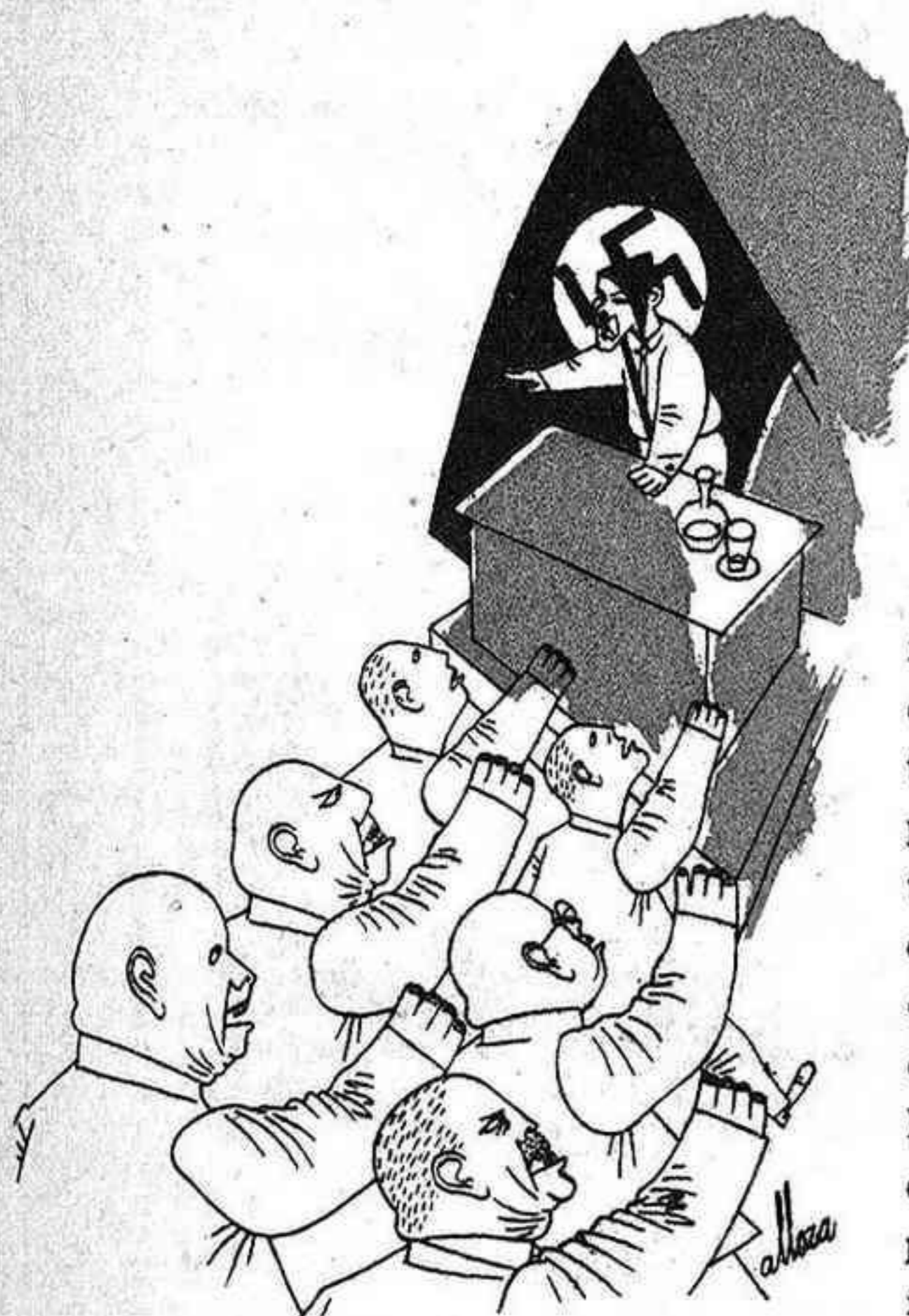
Ens ha visitat a la nostra redacció el senyor Porvenir Ideal Ayerbe per fer constar la seva més enèrgica, per bé que respectuosa, protesta per les nostres malèvols suposicions, estampades en blanc i negre —en negre sobre blanc per ésser més exactes— en el número passat, segons les quals no s'hauria tractat d'una persona en carn i ossos, més ossos que carn, per exigències de la guerra, sinó d'una simple fantasia d'una imaginació exaltada.

El senyor Porvenir Ideal Ayerbe, com vàrem poder comprovar, no és cap fantasia, sinó una realitat feta i dreta, un home, en una paraula que és Porvenir Ideal i enginyer des de prou abans del 19 de juliol, perquè pugui ja lluir cabells grisos. A més, hem de fer constar amb la més gran de les satisfaccions, que el senyor Porvenir Ideal Ayerbe és tan català com el que més i porta una fulla de serveis que molts la voldrien: fou, i no direm res més, el porter de l'Assemblea de Parlamentaris de l'any 17, tant, que el senyor Cambó li digué: «Ideal, vostè en aquesta porta i no deixi passar ningú, encara que sigui senador o ministre». El senyor Ayerbe complí, ens diu, estrictament el seu deure i no fou culpa seva si el senyor Cambó féu traïció, passà i va ésser ministre. En una paraula, en jutjar el senyor Porvenir Ideal Ayerbe ens havíem equivocat de mig a mig: resulta que existeix, és un home fet i a més, una persona seriosa. El que hi ha, i això ho explica i ho justifica tot, que nosaltres no podem topar amb una persona seriosa de debò que no quedem com uns porcs. Es la nostra planeta.

—Tan aviat pot ploure com no ploure.

(Dibuix d'Apa)

TINDRAN FEINA.

—Poden estar contents, estic ultimant un negoci que donarà ocupació a tots els parats i a tota la joventut d'Alemanya.

(Dibuix d'Alloza)

LLETRES PER A SOPA

Nosaltres també diem: Esclasans, volem una carta

Els nostres lectors varen poder llegir, ara farà tres números, la crítica que el nostre crític literari dedicava a les «Odes» d'Agustí Esclasans. D'aleshores ençà hem callat esperant pacientment la carta fatal que teníem tot el dret d'esperar. Inútilment. «La Publicitat» ha pogut publicar la carta que el seu crític literari Rafel Tasis i Marca va rebre de l'interessat. Una carta que, segons nombroses persones, creien que érem nosaltres els que més aviat ens mereixíem. Es que potser, per al senyor Esclasans, no som prou imbècils, estúpids i cretins, o les tres coses alhora? Es que no li mereixem les mateixes consideracions que un Guansé, un Jordana o un Tasis? Si és així, que ens ho digui: la impaciència no ens deixa viure des que li vàrem llegir els seus versos a la Verge,

la seva «Historia de la Prostitución» i les seves revolucionàries «Notes de l'Alcaldia durant el bienni negre». Una carta! Una carta, Esclasans! El nostre regne per una carta, com us hauria dit Francesc I, si us hagués conegut.

Però res: el silenci per resposta.

Agustinet, per què fuges de mi? (1).

Ah! però li advertim que si no ens ha de tenir les mateixes consideracions que als altres crítics, la carta ens l'escriurem nosaltres mateixos i la publicarem, com tothom que s'estima, i la responsabilitat serà seva, ben seva. I si es queixa, li contestarem allò d'aquell crític castellà: «Hay versos, pero no odas».

(1) Josep M.ª Folch i Torres.

Dibuixos antifeixistes de CARDENIO

Un missatge de Mèxic a "L'Esquella de la Torratxa"

HERCULES Y LA PULGA

Però a l'hora d'abocar un munt d'elogis que semblaven parcials i fins i tot interessats, hem pensat que el millor serà des- triar a ull uns quants ninots de Cardenio i que els mateixos lectors en facin cabal i sospesin la qualitat i la intenció d'a- quest il·lustre artista mexicà que forma a l'avantguarda dels seus paisans i del seu país, al qual tant hem d'agrair els repu- blicans espanyols i la causa de la inde- pendència que defensem nosaltres també «contra la barbàrie».

Els ninots de Cardenio són fàcils, inci- sius i d'una admirable espontaneïtat com- bativa que per sobre de l'ofici vessa del seu impuls antifeixista, que és com si di- guéssim de persona decent.

Si són servits?

ANTROPOFAGOS.

Per si encara hi ha qui creu que nos- altres no som ningú, volem fer constància a les nostres estimades i mai massa lle- gides pàgines d'un missatge d'humor que ens arriba de Mèxic, adreçat «fraternal- ment pel notabilíssim dibuixant i gran an- tifeixista amic de la República; a L'ES- QUELLA DE LA TORRATXA».

Nosaltres, per dir-ho sense embuts ni falsa modèstia, encarnem (almenys aques- ta vegada) als ulls del món que ens mira amb bons ulls el poble que lluita amb les armes i les eines per la independència d'Espanya per anorrear els invasors as- sassins que volen imposar el crim i la destrucció arreu del món.

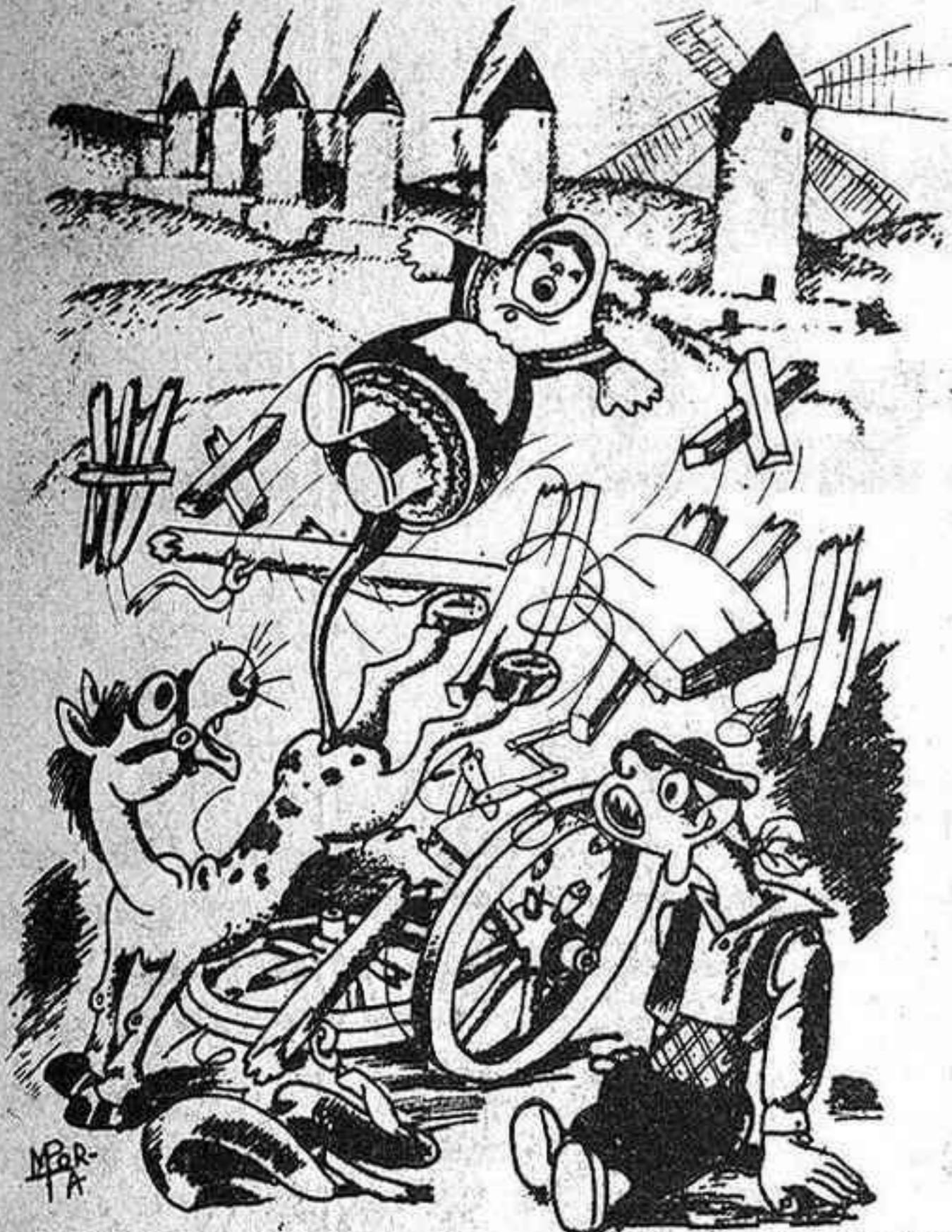
(Perquè sàpiga el director de la Tabá- calera que som un periòdic seriós i im- portant i perquè ho tingui en compte a l'hora del subministrament que tan humil- lment hem demanat i tan altivament ens ha estat denegat.)

Cardenio, l'il·lustre ninotaire mexicà, ens ha tramès un interessant fascicle on són reproduïdes onze caricatures punyents «contra la barbàrie», amb els peus en es- panyol, francès i anglès.

La dedicatòria ens ha enternit, i no cal dir que ens ha predisposat a donar un sabó imponent al nostre gentil col·lega d'o- fici i d'idees.

- Jureu destruir tot vestigi de civilització, que sigui un obstacle al vostre salvatgisme!
- Sí!
- Jureu assassinar totes les dones i els infants espanyols que tinguin la gosadia de seguir vivint a Espanya.
- Sí!
- Jureu seguir essent la vergonya universal i la desferra humana més abominable!
- Sí!
- Aleshores manca només ratificar el nostre jurament, esgaripant: Heil Hitler i Viva il Duce! Viva Hirohita!

(Dibuix de Porta)

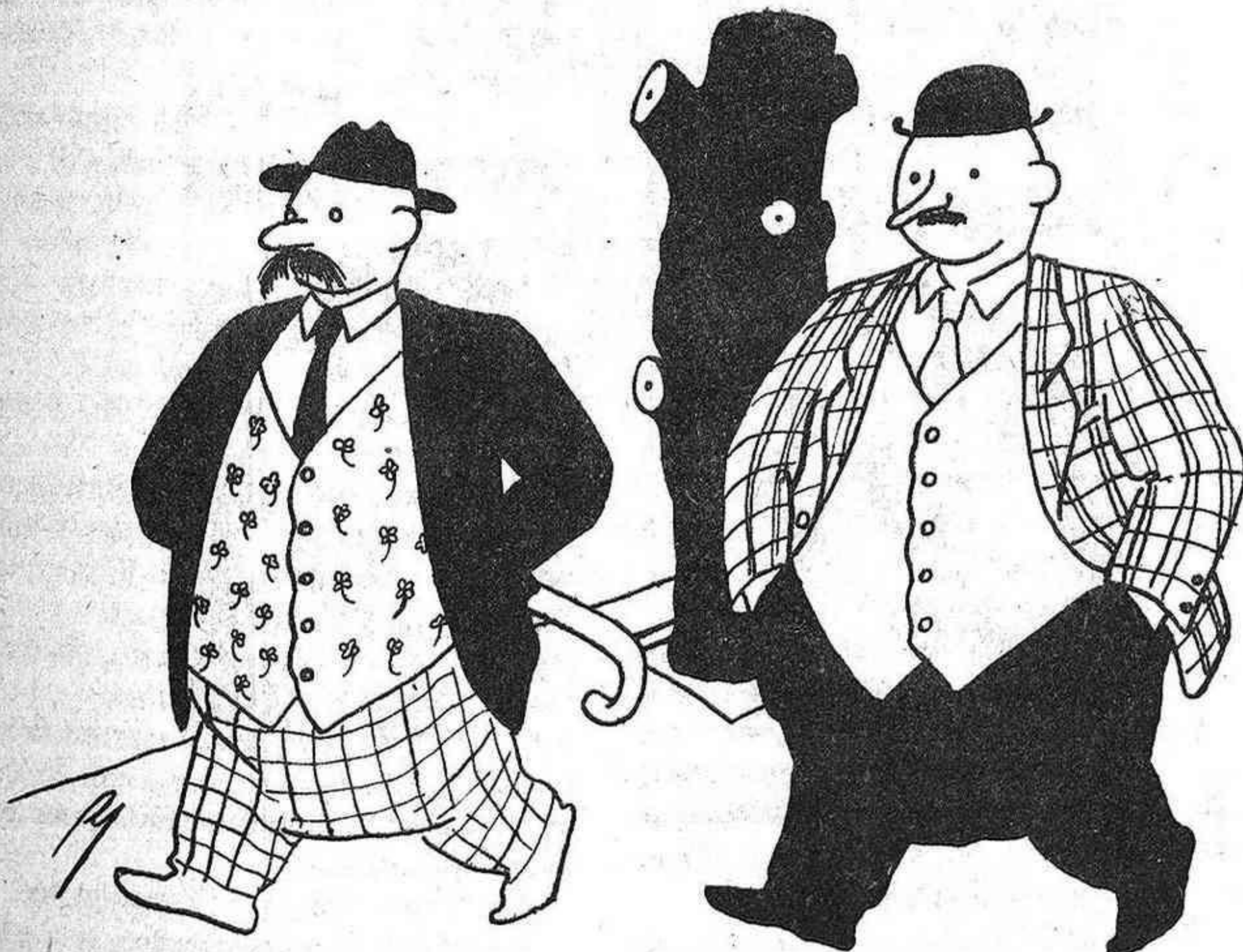
—Ja estic cansat de sentir-me dir ari!
ari! ari!...

(Dibuix de Porta)

(Dibuix de Bofarull)

ESTRIDENCIA

(Dibuix de Riera)

AQUELL VIATGE

—Es la primera vegada que "volava"?

Ja està dat i beneït!
El gran concurs de "L'Esquella de la Torratxa" d'anècdotes del front i de la reraguarda HA QUEDAT CLOS!
o més ben dit, encara no ha quedat clos, ni potser es clourà mai més
El gran concurs de "L'Esquella de la Torratxa" d'anècdotes del front i de la reraguarda ha esdevingut per excepció i importància quelcom més important que el problema sudeta?
ON? CUAN? COM?
AVIAT! AVIAT! AVIAT!
sabreu el qué

—Avi, avi —varem dir a l'avi—. Contàns una rondalla, que hem estat bons minyons.

—Ah, sí? —va contestar l'avi tot satisfet—. I, com ho sabeu?

—Perquè el Benet de cal fideuer —Fideus i Macarrons, saps?— ens ha tirat una bomba a les joguines, ens ha esgarapat, ens ha estirat els cabells i no ens hi hem tornat.

—Vaja. Veig que us heu portat com uns homenets grans. Així, us la contaré. Però heu de fer un foc, perquè jo, si no és a la vora del foc, no sé contar rondalles.

I encara que feia calor, varem fer el foc amb tot el que teníem a mà, el que se'n diu tot, el bo i el dolent. Quin foc! Tots suàvem. Però per escoltar una bona rondalla valia la pena de suar sang i quedar-se sense res.

—Bé —començà l'avi—. D'això

SEMBLA QUE ERA AHIR

La Història es repeteix: No és la primera vegada que s'ha ensorrat el món

Per què han de tenir els historiadors i els personatges històrics tan poca imaginació? Misteri...

fa molts i molts anys i potser no ha passat mai, ja veieu el que us dic, perquè si hagués passat potser no passaria el que passa ara, que és exactament igual. Però ja sabeu que l'home és l'únic animal que ensopega dos cops en una mateixa pedra, i per això és que el que us contaré podria ésser veritat.

Era a l'any 1914, o sigui a l'Edat Antiga, i hi havia un rei que també era emperador, que es deia Francesc Josep, d'un país imaginari, que no existeix, que es deia Àustria-Hongria.

L'emperador tenia un nebot que es deia Francesc Ferran, al qual no se l'estimava gens perquè l'havia d'heretar, i que s'havia casat amb una senyora que només era comtessa. Això va fer molt mal efecte a tothom de l'alta societat i un dia ve que uns revolucionaris d'un país veí que es deia Sèrbia, els fan el favor —el favor a l'emperador i a l'alta societat— de matar-los el matrimoni.

Bé. L'emperador va tenir un disgust que no cal dir i va fer arribar al Govern de Sèrbia una carta demanant l'oro i el moro. I el Govern de Sèrbia no va voler-li donar més que el moro, o bé l'oro, que no n'estic ben segur, però només una cosa. I com que en aquells temps els enamorats encara es declaraven l'amor, l'emperador d'Àustria va declarar la guerra a Sèrbia.

Tot seguit a Europa la gent es va preocupar molt i molt. El President de la República Francesa va anar a veure el Tsar de totes les Rússiaes, perquè eren molt amics, com ara els dos països.

I els diplomàtics varen començar a diplomatar.

El Kaiser, que era l'Hitler d'aleshores, però hereditari, es va afectar molt quan va rebre una carta de Francesc Josep que li deia:

«L'atemptat comès en la persona del meu desgraciat nebot és conseqüència directa de l'agitació promoguda pels paneslavistes russos i serbis i el seu únic fi és debilitar la Triple Aliança i destruir el meu Imperi...» Ja veieu, aquests russos! Aleshores la Triple Aliança era Alemanya, Àustria i Itàlia. Com ara, sinó que, com que Alemanya s'ha cruspit Àustria, que tant es queixava, l'ha substituïda França.

I varen dir, com ara: Hem d'acabar amb els comunistes. Però aleshores el Kaiser va dir-ho d'una altra manera. Va dir: «S'ha d'acabar amb els serbis. I aviat!, ara o mai!»

França i Rússia es varen esverar, i Anglaterra també una mica, no molt, com ara, i en un dinar a Sant Petersburg, que és el que ara és Leningrad i la capital de Rússia, com ara Moscou, en aquest dinar, doncs, l'ambaixador francès, el senyor Paléologue, nom que vol dir alguna cosa així com Bosc Gimpera, va dir:

«Farem el que sigui necessari. Ahir mateix el nostre President i el Tsar s'ho prometien mútuament. Obrarem amb fermesa i decisió.»

Ibazonov, que era el Litvinov d'aleshores, però sense tsar, li va preguntar:

«—I si aquesta política ens porta a la guerra?»

«—Només ens portarà a la guerra si les Potències germàniques estan per endavant decidides a emprar la violència», féu Paléologue.

I Buchanan, ambaixador d'Anglaterra, intervingué, com ara:

«—Jo crec que ens mantindrem neutrals, i temo que en tal cas França i Rússia siguin destruïdes per la Triple Aliança.»

Aleshores Sazonov li contestà:

«—En les circumstàncies actuals la neutralitat d'Anglaterra seria un suïcidi.»

I Paléologue:

«—No veieu que Anglaterra pot jugar un paper decisiu? No fa encara quatre dies em digué el tsar: Si Alemanya no ha perdut per complet el seny, mai no s'atrevirà a atacar Rússia, França i Anglaterra unides.»

I Buchanan:

«—Temo que la nostra opinió pública es trobi molt lluny de comprendre el que l'interès nacional demana amb tanta insistència. No tenim un interès immediat a Sèrbia...»

Veieu? Com ara. Tampoc no té cap interès immediat a Txecoslovàquia.

Es clar, com que era un bum bum, arreu es parlava de la mateixa cosa i, parlant-ne amb l'ambaixador d'Àustria, Sazonov, li va dir:

«—Voleu garanties per part de Sèrbia? Us les donarà vint-i-cinc vegades si és precís. Però les vostres exigències equivalen a treure els serbis de la seva pròpia casa. Voldrieu intervenir-hi ja continuament. Vaja una vida que proposeu a Europa!»

I li contestà l'ambaixador austríac:

«—Som la nació més pacífica del món, però hem de protegir la nostra pàtria de la revolució i a la nostra dinastia de les bombes.»

«—Pacífics? —li contestà Sazonov—. Però si esteu incendiant Europa!»

I, no obstant, l'austríac tenia raó. Ja ho veieu fills meus ara; han protegit la seva pàtria de la revolució i són tan pacífics que Alemanya se l'ha quedada sense que protestessin.

A Londres, mentrestant, Lord Grey, tenia les grans converses pacífiques. I li deia a l'ambaixador serbi:

«—Jo us aconsello que s'accepti tot el possible, però també que es consulti a les altres nacions.»

I a l'austríac:

«—Ara es tracta de veure el que es pot fer encara per a contrarestar el perill imminent.»

I a l'alemany:

«—Reconec prenament la justa pretensió d'Àustria d'obtenir una satisfacció, així com el desig que sofren el seu càstig tots els que tinguin relació amb l'assassinat. Tinc per segur que a la mobilització austríaca seguirà la russa. Aleshores em semblaria indicat el moment d'arribar amb vosaltres, França i Itàlia a una mediació entre Àustria i Rússia. Sense la vostra cooperació tota mediació seria impossible.»

L'ambaixador rus a Londres deia, en una altra visita, a Lord Grey:

«—Berlín i Viena creuen en la neutralitat d'Anglaterra. Sortiu d'un cop de la reserva i això els espantarà, fent-los tornar a la pau.»

«—Mr. Churchill —li contestà el ministre— ha donat ordre a la nostra Marina que no es donin permisos de maniobres. No serà això suficient per a Berlín? Amb tot, vos no heu pas de prendre això com si nosaltres prometéssim quelcom més que una acció diplomàtica.»

A Sant Petersburg Mr. Buchanan deia a Sazonov:

«—Us equivoqueu de creure que Anglaterra afavoriria la causa de la pau participant al Govern alemany que si aquest ajudava Àustria amb la força de les armes, hauria d'heure-se-les tant amb ella com amb França i Rússia.»

—Avi —li varen dir—. Això ho heu llegit al diari.

—No us ho creieu pas; bé, sí que us ho heu de creure, però no ho heu pas llegit al diari, sinó que és ve-

ritat i fa molt de temps que va passar. Ho he llegit en un llibre. I en un altre hi he llegit que en el banquet que a Sant Petersburg es va donar a honor del President de la República Francesa, M. Poincaré, l'ambaixador de França, M. Paléologue, seia al costat de la princesa Anastàsia de Montenegro, casada amb el Gran duc Nicolau, la qual li va dir:

«—Tenim la guerra. Ara és segur! M'ho diu el papà en un telegrama xifrat que em va posar ahir. Vosaltres tindreu l'Alsàcia i la Lorena, Àustria quedarà desfeta i Alemanya aixafada, desapareixerà del nombre de les nacions. Les vostres tropes i les nostres entraran a Berlín i allà es signarà la pau.»

—I va passar tot això?

—Si hagués passat, us creieu que estariem com estem?

La veritat, tota la veritat i res més que la veritat sobre l'entrevista de Berchtesgaden

(CRONICA DIPLOMATICA)

El cop de la setmana —de la setmana en que escrivim, naturalment— ha estat el bateig de l'aire de Mr. Chamberlain que, amb el pretext d'una visita a Hitler, s'ha fet fer Mr. Neville a l'edat de 69 anys. A l'opinió pública anglesa, això d'anar al bateig d'un senyor d'edat i que aparentment havia de tenir prou seny, li ha fet molta il·lusió; però quan ha vist que l'endemà mateix el Premier tornava a Londres sense haver visitat tan sols un trist camp de concentració, l'opinió pública s'ha trobat desorientada.

Què ha passat?, pregunta un anglès quan troba un altre anglès i si no el troba s'ho pregunta tot sol. ¿Vol dir això que no s'han arvingut i aleshores és la conquesta de Txecoslovàquia? ¿O vol dir que s'han entès tot seguit i aleshores és la cessió de Txecoslovàquia?

Els anglesos són molt aficionats a les novel·les policiaques; però per a ésser bon lector de novel·les policiaques s'ha de saber donar un marge a l'autor perquè es llueixi. Aleshores sempre resta una hipòtesi, la més versemblant, en l'aire. I ací hi resta la següent: Mr. Chamberlain no havia volat mai; tot d'una ho ha provat i li ha agradat tant, que no té altra il·lusió. En quant Hitler va fer, doncs, una pausa en la discussió, el Premier anglès va sortir per a una necessitat urgent. En realitat, però, la necessitat urgent era volar. I va arribar a Londres quan ningú no ho

esperava. Per això dimarts tornarà a Alemanya. Ara, que Hitler li ha tingut una petita atenció, cosa que no havia fet mai a ningú: anar a trobar-lo a mitg camí, a Godesberg, en un castell del Rin, en atenció a l'avanzada edat del seu visitant. Ací a Londres, però, hi ha qui diu que l'atenció no és a Mr. Chamberlain, sinó al seu avió. I això seria una manera de dir que l'aviació anglesa no la considera el Führer capaç d'anar massa lluny.

★

L'entrevista Hitler-Chamberlain va durar dues hores i mitja. Ara bé; ni Chamberlain no sap l'alemany, ni Hitler l'anglès; així, doncs, a la reunió varen haver d'assistir-hi dos intèrprets, un per part de l'anglès i l'altra per part de l'alemany i el diàleg es feia de la següent manera. Chamberlain feia una amonestació a Hitler. El seu intèrpret, el de Chamberlain s'entén, ho traduïa a l'alemany. Hitler anava per contestar; però el seu intèrpret li deia que l'intèrpret de Chamberlain no havia interpretat prou bé el que havia dit el Premier i ho havia traduït més malament. L'intèrpret anglès li contestava a veure si es pensava saber l'anglès millor que ell i l'alemany si creia saber millor que ell l'alemany.

Hitler tocava un timbre i feia dur dos diccionaris perquè es possessin d'acord. Però cada paraula té dues o tres accepcions i aleshores venia la discussió sobre quina de les

significacions calia donar a la paraula pronunciada. Era consultat l'interessat i aquest aclaria el punt. Si calculem que per cada frase, a més del temps emprat en la frase mateixa, calien deu minuts perquè els intèrprets es possessin d'acord sobre el seu significat i el seu abast, en dues hores i mitja és evident que no es pogueren pronunciar més enllà de 15 frases molt curtes, i això anant molt de pressa. Comptant-ne cinc per a salutacions, preguntar per la família, dir alguna cosa del temps i cinc per al comiat, petons als infants, precaucions contra els refredats («abrigu's bé que en aquest temps els refredats són dolents; vostè ja ho sap, que ha tingut el nas inflat com ara el pobre Goering», etc.), resten cinc frases per parlar de la qüestió de Txecoslovàquia, i aquestes cinc, reduïdes a preguntes i respostes, queden reduïdes a dos per banda i resta o bé una pregunta sense contestar, o bé una resposta no preguntada.

Ara bé; qui començà a parlar? Chamberlain era el que feia la visita. Així, doncs, era Hitler el que havia de dir: «Bé; vostè dirà», que encara que no porta interrogant, és una pregunta.

Un cop discutit entre els intèrprets si es tractava d'una ordre o d'un prec, Chamberlain devia exposar l'objecte de la seva visita. Els anglesos, però, cal tenir-ho en compte, no diuen mai les coses directament; això, doncs, fa pensar que, en exposar Chamberlain el seu desig d'arribar a un acord sobre la qüestió, digués més aviat que creia que tenia el desig, no pas que el tingués, i per a aclarir aquest punt faria una nova pregunta el Führer. Com es pot veure, ja tenim: una pregunta de Hitler, una resposta de Chamberlain i una altra pregunta de Hitler. Són tres de les cinc intervencions que hi va haver. Chamberlain, posat així entre l'espasa i la paret, hauria hagut de convenir que sí, que realment en tenia el desig, per indecent que pogués ésser l'expressió crua del propi desig. Hitler preguntaria aleshores quines eren les seves proposicions concretes i, apretat d'aquesta manera, Chamberlain hauria pensat que havia de consultar-ho al Govern, perquè en realitat, l'objecte del viatge era per saber les intencions de Hitler, que tothom sabia, menys Mr. Chamberlain, que per això féu el viatge.

Està, doncs, ben clar, el que es va tractar a l'entrevista.

★

Altres tractadistes asseguren que Hitler proposà la celebració d'un plebiscit a Anglaterra i la subseqüent annexió de l'Imperi Britànic i que per a cercar la conformitat és pel que Mr. Chamberlain tornà a tota pressa a Londres. Allò que es diu: «Un moment, que torno tot seguit.»

Aquests tractadistes es funden en què Hitler va fer seure Mr. Chamberlain, sense que el Premier se n'adonés, en el mateix silló en què havia seguit Schusschnigg. Però jo més aviat crec en la tradicional amabilitat de Mr. Chamberlain.

Londres, 17 setembre.

SAMUEL PICKWICK

HITLER — Agafeu-me, que em perdré!
ELS ALTRES DOS — I a nosaltres qui ens agafa?

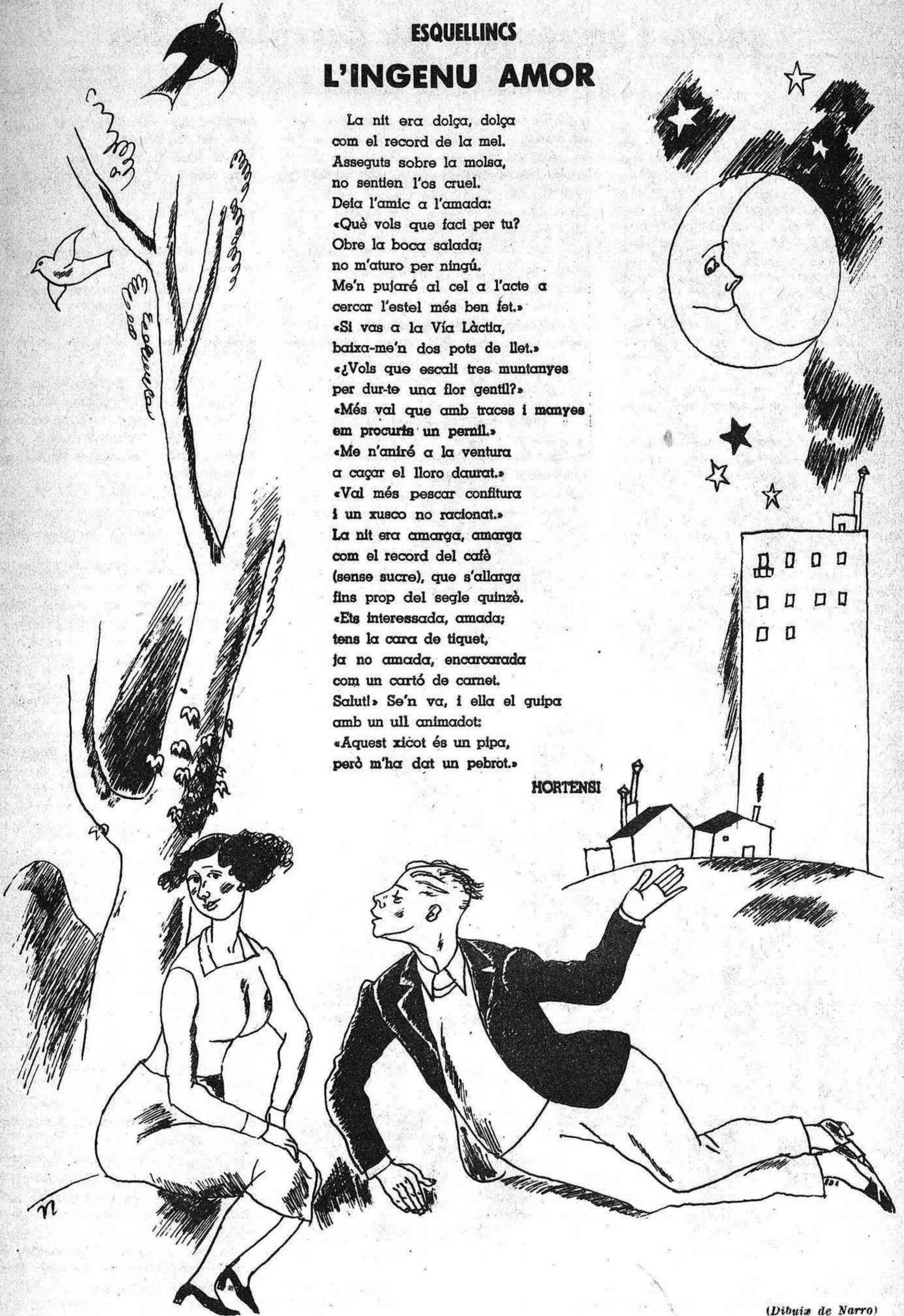
(Dibuix de Goni)

ESQUELLINCS

L'INGENU AMOR

La nit era dolça, dolça
 com el record de la mel.
 Asseguts sobre la molsa,
 no sentien l'os cruel.
 Deia l'amic a l'amada:
 «Què vols que faci per tu?
 Obre la boca salada;
 no m'aturo per ningú.
 Me'n pujaré al cel a l'acte a
 cercar l'estel més ben fet.»
 «Si vas a la Vía Làctia,
 baixa-me'n dos pots de llet.»
 «¿Vols que escali tres muntanyes
 per dur-te una flor gentil?»
 «Més val que amb traces i manyes
 em procuris un pernil.»
 «Me n'aniré a la ventura
 a caçar el llore daurat.»
 «Val més pescar confitura
 i un xusco no racionat.»
 La nit era amarga, amarga
 com el record del cafè
 (sense sucre), que s'allarga
 fins prop del segle quinzè.
 «Ets interessada, amada;
 tens la cara de tiquet,
 ja no amada, encarçada
 com un cartó de carnet.
 Salut!» Se'n va, i ella el guipa
 amb un ull animadot:
 «Aquest xicot és un pipa,
 però m'ha dat un pebrot.»

HORTENSI

(Dibuix de Narro)

Esquellots

FISIOLOGIA PURA I APLICADA

El doctor Bellido ha anat al Congrés de Fisiologia de Zurich i de retorn ha explicat als lectors de «La Publicitat», que en cap dels Congressos anteriors hi havia assistit un nombre tan considerable de representants espanyols. Interès per la ciència, comenta l'illustre biòleg.

Ja ens permetrà que discrepem. I consti que no parlem per a ell ni per a altres doctors espanyols que havien assistit a tots els Congressos anteriors. Interès, de part dels novells, per una ciència que si no es ben bé la Fisiologia, té bastant de fisiològic. Ens imaginem que a Zurich s'hi deu fer cada àpat...!

TIRANT AL BLANC

Els nazis, portats pel seu zel, són capaços de tot, fins de la irreverència amb els seus propis déus. A Francfort hi ha una societat de tir que havia organitzat un concurs de tiradors de totes les províncies alemanyes. Volent fer les coses ben fetes i ben espectaculars, havia fet fer una sèrie de blancs nous molt bonics i artístics: representaven la medalla del viatge de Hitler a Roma, que representa els perfils dels dos dictadors, Mussolini amb casc d'acer i Hitler amb la gorra de llarga visera dels generals alemanys. De sobte Goebbels s'alarmà i féu suprimir aquests blancs, potser massa temptadors per al poble. Però els diaris ja n'havien publicat fotografies i hi hagué una gran decepció.

CONTE PER A INFANTS, O LA MANERA DE DIR LES COSES

El Miquelet és un nen molt bufó, però és tossut com una mala cosa. No hi ha manera, és el calvari de la seva pobra mamà, de fer-lo seguir a fer visites. Ni dient-li que a la casa hi ha una nena per a jugar ni un nen per a barallar-s'hi, ni jarrons japonesos no irrompibles. Res. Ell que no i que no. I si hi va, «Mamà, anem a casa», es la cançó enfadosa de tota l'estona. I no li valen sermons!

L'altre dia la seva pobra mamà, però, va trobar un exemple a posar-li. «Veus?, li digué, tu no vols fer visites; doncs mira el que diu el «Ciero». I li ensenyà la gasetilla que reproduïm, publicada en el número del dia 15:

«El il·lustre catedràtic don Odón de Buen ha visitado al ministro de Instrucción pública, don Segundo Blanco, conferenciando extensamente a propósito de la creación del Consejo de Cultura. El ministro le ofreció un alto puesto en el citado Consejo, que el señor de Buen aceptó complacidísimo.»

Des d'aleshores el Miquelet no demana més que per anar a fer visites. Tothom diu que farà un bon casament.

VOLEU FIGUES?

Un ciutadà, a la recerca de patates, passa per un camp on un marrec, amb una badoquera, cull figues.

Figues!, pensa el ciutadà. I se li acosta.

—No me'n podries collir algunes?
L'altre, sense dir res, n'hi separa unes quantes, que el ciutadà es menja golut. Però no en té prou.

—Escolta; ja te les pagaré; però en voldria més.

El xicot, sense dir res, n'hi dona més i segueix collint. De sobte s'atura; es posa la pantalla damunt dels ulls i li diu:

—Ahora tendrá usted que esconderse, que viene el dueño.

I amb el cistell i la badoquera, aprèta a córrer cames ajudeu-me.

SENYORIU...!

L'altre dia un conegut nostre va haver d'anar al Gran Hotel (Abaris Hotel Ritz); era al migdia i el nostre amic, en veure que no hi era l'illustre Sabartres, autor dramàtic i ensems «maitre-d'hôtel» del Ritz (torn de dia), exclamà entre dents:

—Estic perdut!

I no era pas que volgués que li fessin, no. Era que no hi havia buida cap taula individual.

El nostre amic, egòlatra com nosaltres mateixos, sense vacillar ocupà un seient en una taula per a quatre que romanía buida.

El «maitre» de dia se li atansà enèrgic i amb veu poc adient per a servir, li digué:

—Ací no el podem servir.

—I doncs?

—Aquesta taula la reservem per a les famílies de sis membres.

—Ah, ja! La reserveu per a les famílies que no han vingut, com diria Ramper?

—Això mateix—respongué el «maitre», d'allò més eixut.

ESTEM QUE TREIEM FUM

El nostre estimat setmanari L'ESQUELLA DE LA TORRATXA ha estat incoportunament i despectivament subestimat.

Ara podem dir amb tota la raó i sense fer gens de demagògia (que és allò que més ens plau fer), que som uns incpresos.

L'altre dia, amb paper timbrat del nostre estimat i mai prou llegit setmanari, i en correcte castellà, vàrem adreçar una sollicitud al senyor camarada director de la «Arrendataria de Tabacos» i no hem merescut més que una despectiva resposta verbal que no ens plau ni ens satisfà.

Ara, si nosaltres fóssim a la pell de Hitler, fariem intervenir Runciman, però potser tampoc en treuriem res.

Preferim mentir a les bones i remarcar que som un periòdic seriós i que surt cada setmana i no quan Déu vol, com fan altres que han desvetllat més respecte que nosaltres mateixos.

Nosaltres, si fem riure, es perquè volem i no com molts que només fan riure quan parlen o escriuen seriosament.

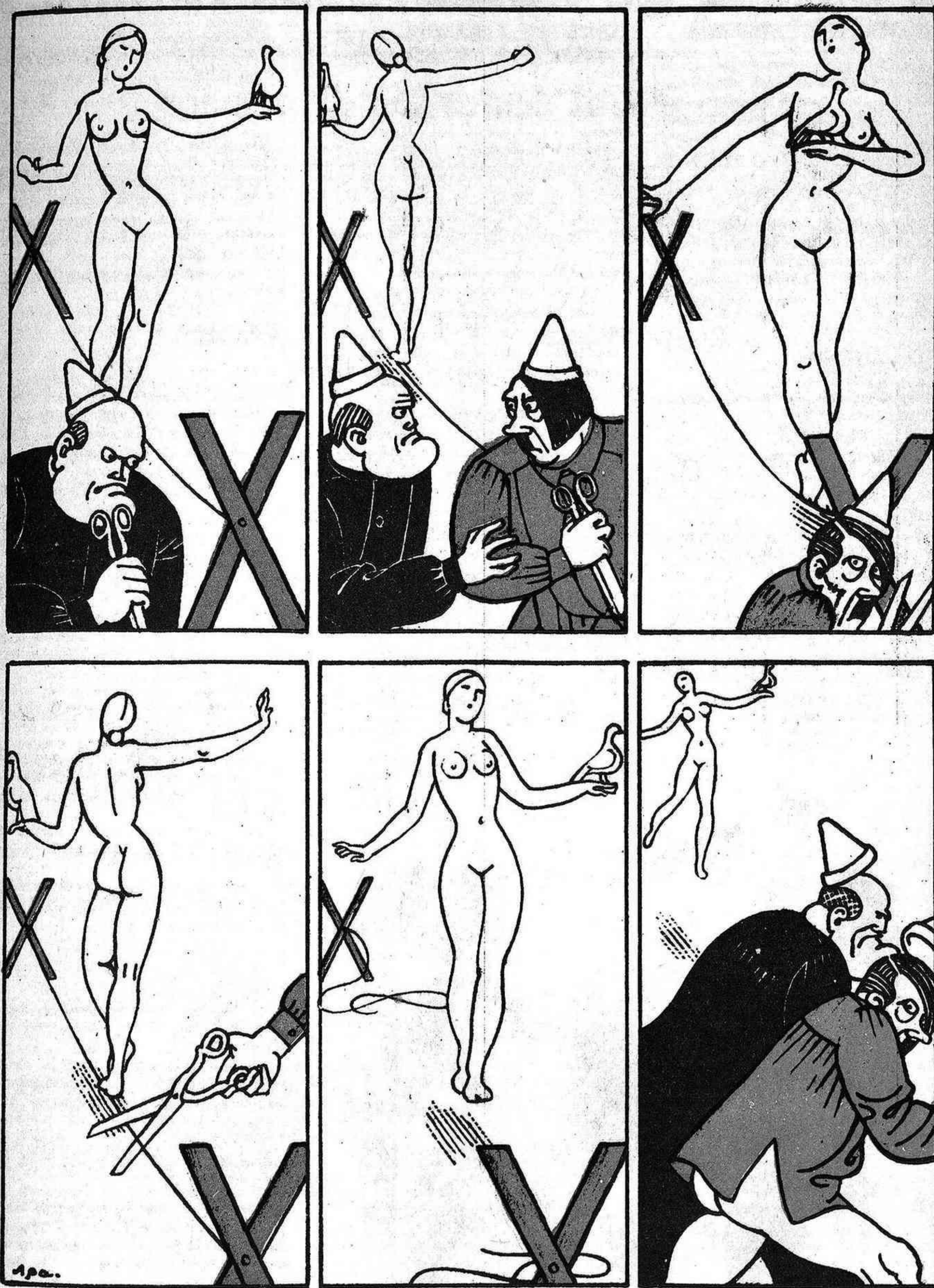
Esperem, doncs...

EUROPA

—Guàrdia, que m'emporta un xulo!

(Dibuix de Narro)

L'equilibri d'Europa

(Dibuix d'Ape)

A petició de nombroses famílies

Les primeres actrius són de primera

Primeres actrius!

L'altre dia el senyor Miquel Espinar va publicar un article en el qual deia que les primeres figures del teatre cobrarien.

Vinguen de seguida aquests sous, o sinó no serà possible fer teatre. Perquè passa cada cosa...

Fa uns dies, Lluís Elies va llegir a l'Espanyol «El ocaso de los dioses». Exít de lectura fulminant. Mútuas felicitacions, grans esperances... Immediatament començaran els assaigs—diuen els directors de la casa.

Però els assaigs no comencen. Per què? Misteri.

Perquè Enriqueta Torres, primera actriu de l'Espanyol, ha dit que no guanyava prou per a fer-se els vestits que l'obra demanava.

—Que me'ls pagui el Comitè!

El Comitè no ha cregut oportú pagar els vestits de la senyora Torres. I Lluís Elies se n'ha anat amb «El ocaso de los dioses», l'obra que havia de commoure el Paral·lel, sota el braç.

Un «ocaso como un capazo», com va dir un actor còmic de l'Espanyol.

★

Primeres actrius!

Pepeta Fornés, al Teatre Català de la Comèdia, s'ha negat a representar les obres en les quals hagués de secundar Laura Bover.

Pepeta Fornés és una primera actriu, naturalment! Laura Bover és una altra primera actriu...

—I Maria Vila, no és també primera actriu? Quantes primeres actrius hi ha al Poliorama?

—Potser n'hi ha tantes perquè en realitat no n'hi ha cap...

★

Primeres actrius!

Se'n necessitava una per a la temporada que Enric Guitart ha començat al Parthenon.

Però es veu que aquesta saleta del carrer de Balma és massa petita per a les grans primeres actrius del país. Ni per remei se'n trobava una que volgués anar-hi. Fou necessari ajornar el començament de la temporada.

Finalment, Maria Lluïsa Mir s'ha prestat a encapçalar la llista femenina de la companyia.

I veus ací com molts aficionats al teatre s'han assabentat que Maria Lluïsa Mir és una primera actriu.

★

Primeres actrius!

Un diari ha publicat recentment la notícia que Assumpció Casals havia sortit cap a Amèrica.

En realitat, la partida data ja d'algunes setmanes. Assumpció Casals ha embarcat fatigada del nostre ambient teatral. No trobava, pel que es veu, el lloc i l'admiració que ambicionava.

Fa un parell d'anys, un jove autor barceloní anava a estrenar una comèdia en un teatre del qual Assumpció Casals era primera actriu. Hom repartí els papers, tot fent grans bocades de la comèdia. Arriba el dia del primer assaig... i l'assaig no es fa. La senyora Casals havia tornat el seu paper.

—Aquest paper és una mica ridícul—diu l'actriu a l'autor.

—Naturalment! Aquest és el caràcter que he volgut donar a aquest personatge.

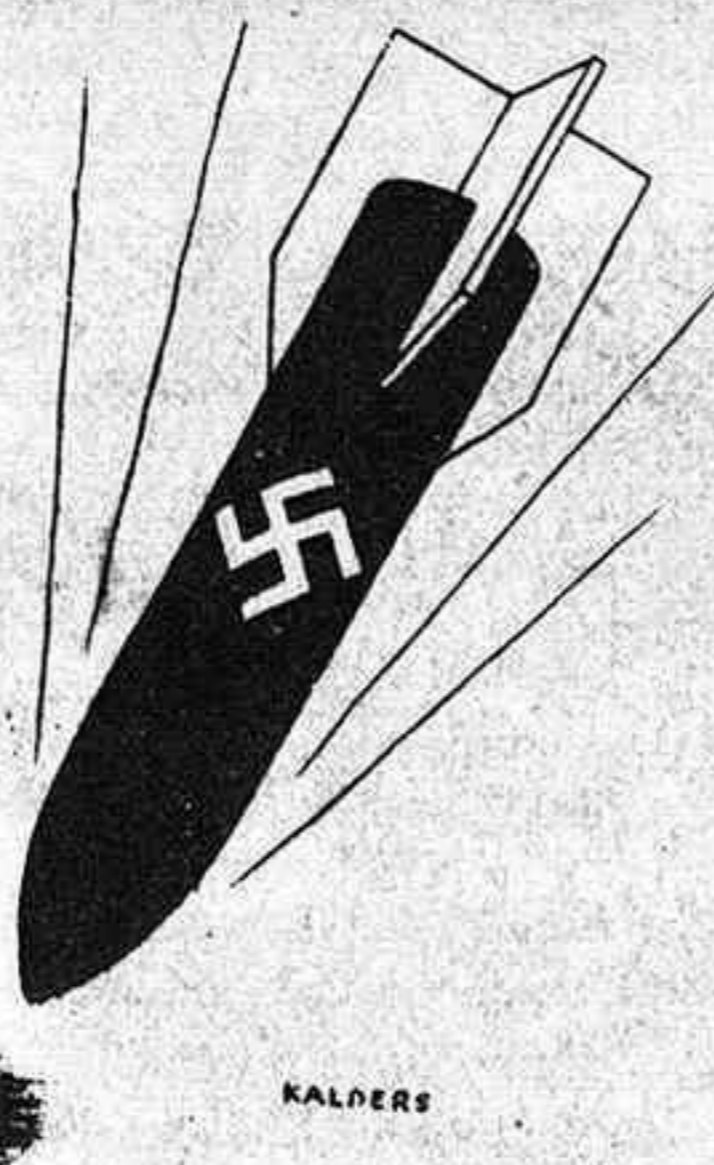
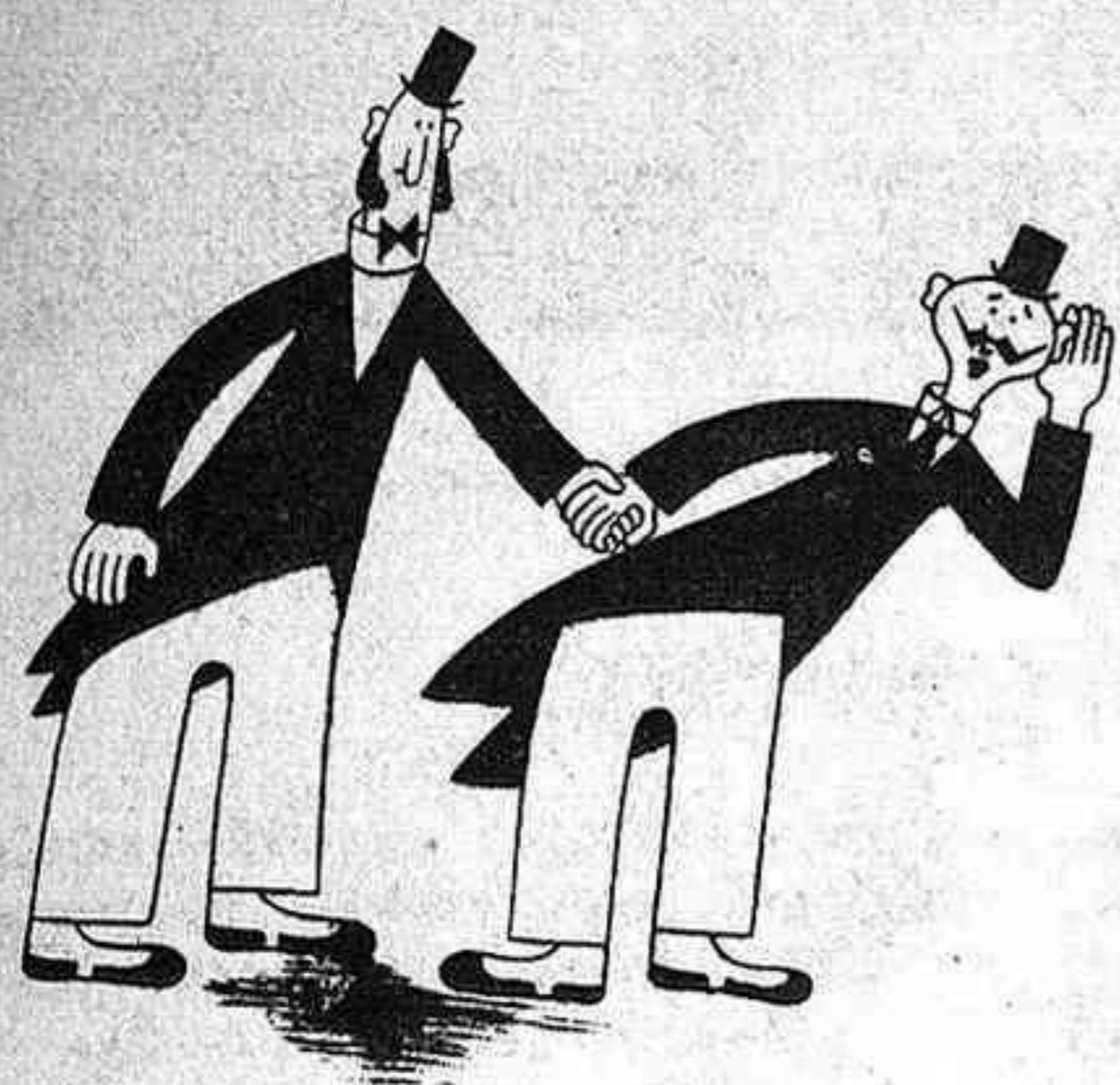
—Doncs faci's la comèdia vostè! Jo no sur-

LA GUERRA

Hitler — Qui l'estima?

(Dibuix de Goñi)

Anuncis per mitges paraules

(Dibuix de Kalders)

PERSPICACIA

—Sento una cosa que canta.
—Deu ésser la guerra futura.

to a escena a fer papers que no siguin simpàtics.

I la comèdia no es féu.
Primeres actrius!!!

★

«La Rambla» ha donat per llesta una enquesta en la qual preguntava: «Com veieu el teatre català?»

Consti que amb prou feina si hem llegit quatre respostes. Però ens fem càrrec del resultat de l'enquesta.

Estem convençuts que els senyors Regàs, Comelles, Borràs, Daví, Ferran i Mayoral, i les senyores Vila i Arquimbau, troben que el teatre català és quelcom d'admirable.

En canvi, els senyors X, X, X,... (poseu X fins a deu mil i substituïu-les pel nom dels deu mil autors i actors que no han pogut posar el nas al Poliorama) deuen opinar que el teatre català està irremediament perdut.

Les enquestes lluminoses.

★

Hem trobat l'autor Sabartés:

—¿Per què no pregunteu a L'ESQUELLA—ens ha dit— el perquè al Barcelona representen «La ley de los hijos» davant d'una sala buida?

I nosaltres li hem assegurat que ho preguntariem.

Després, ens hem assabentat que l'autor Sabartés té una obra lliurada al teatre Barcelona i que mai no l'hi acaben d'anunciar. A nosaltres, però, no ens ve d'un pam. A desinteressats no ens guanya ningú.

★

A la Generalitat hi ha una Comissaria d'Espectacles. Funciona des de fa dos anys. En aquests dos anys, ha donat senyals de vida dues vegades. Totes dues vegades, organitzant uns recitals flamencs de Manolo Gómez. Totes dues vegades, fent la propaganda en castellà.

Felicitem el Comissari d'Espectacles.

DEMANDES ES NECESSITEN

Intèrpret
parlant italià, alemany i àrab. Presentar-se urgentment al «Cuartel General del Generalísimo». Salamanca.

Dida

amb un plt de café i un altre de llet, per tal de alimentar un «flecha» fill d'un moro i d'una espanyola. Sierpes, 7. Sevilla.

S'OFEREIXEN**Mitjancer**

en bon estat. Llargs anys d'experiència. Especialitat en conflictes minoritaris. Adreçar-se a Jofred Runciman. Londres.

Congressista

disposat a assistir a tota mena de Congressos internacionals, des de la trigonometria a la pesca amb canya. Condió indispensable, que pagui l'Estat. Juan Pérez López, carrer Tantarantana, 33.

CASAMENTS**Herr**

desitja-casar-se amb-fraulein espanyola, per tal de purificar la raça ibèrica amb injeccions àries. Fritz Goerz. Bilbao.

Bello Italiano

ofereix sua mano a una signorina, disposat a estrechare lazzos, ben estrechattos. Don Giovanni Pepino. Palma di Majorca.

—Està rabiós; està rabiós!

(Dibuix de Narro)

PILAT

—Renoï, i quina aigua més bruta.

(Dibuix de Goni)